

งานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

สิรินทรา เอื้อศิริทรัพย์ และบัณฑิต จุลาสัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding author: sirintra.a@chula.ac.th

บทคัดย่อ

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เป็นที่ประทับสำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ทรงมีส่วนในกระบวนการตกแต่งเครื่องเรือน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน โดยใช้ RIBA Plan of Work ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานด้านสถาปัตยกรรมสากลที่แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์ ขั้นตอนเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ ขั้นตอนการออกแบบแนวคิด ขั้นตอนประสานงานเชิงพื้นที่ ขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิค ขั้นตอนการผลิตและการก่อสร้าง ขั้นตอนส่งมอบ และขั้นตอนการใช้งาน เป็นเครื่องมือในการจำแนกและจัดเรียงข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยอ้างอิงเอกสารจำนวน 54 ฉบับ จากเอกสารประวัติศาสตร์งานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน และผ่านการคัดกรองและวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อนำไปจำแนกตามเกณฑ์ของ RIBA Plan of Work 2020 ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการตกแต่งพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต สอดคล้องกับ 7 ขั้นตอนตามเกณฑ์ โดยขาดขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิคที่ไม่ปรากฏหลักฐาน ซึ่งสะท้อนถึงการใช้เครื่องเรือนสำเร็จรูปนำเข้าจากต่างประเทศโดยตรง การประยุกต์ใช้กรอบ RIBA Plan of Work 2020 ช่วยให้เราสามารถจัดระเบียบเอกสารที่กระจัดกระจายให้มีความเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจ และสามารถเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการในอดีตกับมาตรฐานสากลในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้อยู่ที่การนำเสนอวิธีการใช้กรอบดำเนินงานสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นกรณีศึกษาในสาขาสถาปัตยกรรมภายใน งานอนุรักษ์ และงานวิจัยที่อาศัยข้อมูลจากเอกสารจดหมายเหตุในอนาคต

คำสำคัญ : 1. ตกแต่ง 2. เครื่องเรือน 3. รัชกาลที่ห้า 4. พระที่นั่งอัมพรสถาน 5. กรอบการดำเนินงานสถาปัตยกรรมภายใน

Furniture decoration in the Amphorn Sathan Throne Hall, Dusit Palace

Sirintra Aursirisub* and Bundit Chulasai

Faculty of Architecture, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand

**Corresponding author: sirintra.a@chula.ac.th*

Abstract

The Amphorn Sathan Throne Hall in Dusit Palace was a significant royal residence during the reign of King Chulalongkorn (Rama V), in which the King personally participated in the furnishing and decoration process. This study aims to examine and analyze the furniture decoration process of the Amphorn Sathan Throne Hall by employing the RIBA Plan of Work 2020 as an analytical framework. The RIBA framework is a globally recognized architectural management system comprising eight stages: strategic definition, preparation and briefing, concept design, spatial coordination, technical design, manufacturing and construction, handover, and use. These stages were applied to classify and organize historical documents related to the throne hall's furnishing. The research employs a documentary research method, referencing 54 archival documents concerning the furnishing of the Amphorn Sathan Throne Hall. The data were systematically screened and analyzed through content analysis to categorize information according to the RIBA Plan of Work 2020. The findings reveal that the furnishing process of the Amphorn Sathan Throne Hall corresponds to seven of the eight RIBA stages, with the technical design stage notably absent. This absence reflects the use of prefabricated imported furniture that required no local technical design process. The application of the RIBA framework provided an effective means to structure and categorize dispersed historical data systematically, thereby enabling a comparative understanding between past furnishing practices and contemporary professional standards. This study contributes a methodological approach that integrates a modern architectural framework with the analysis of historical documents. Such an approach can serve as a case study for future research in interior architecture, conservation, and other design-related disciplines that rely on archival documentation as a primary source of evidence.

Keywords: 1. Decoration 2. Furniture 3. King Rama V 4. Amphorn Sathan Throne Hall
5. Interior architecture framework

บทนำ

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต สร้างขึ้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2445 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2449 และเป็นที่ประทับ ในช่วงปลายรัชกาลจวบจนเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2453 (Nengnoi Suk Sri, M.R., 1982) โดยมีนายชันเดรสกี สถาปนิกชาวเยอรมันที่รับราชการอยู่ในกระทรวงโยธาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบงานก่อสร้าง พระที่นั่งองค์นี้มีการผสมผสาน รูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกและไทย และมีการนำวัสดุ สมัยใหม่หลายอย่างมาใช้เป็นครั้งแรกหลายประการ (Chulasai et al., 2014, pp.168–175)

ในด้านการตกแต่งเครื่องเรือน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริและมีส่วนร่วม อย่างมาก เครื่องเรือนและของตกแต่งจำนวนมากทรงสั่งซื้อ จากห้างแมเปอล แอนด์ โค (Maple & Co.) (ภาพที่ 1) (Chulasai et al., 2014) ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องเรือนรายใหญ่ ที่มีชื่อเสียงมากรายหนึ่งในลอนดอน (British and Irish Furniture Makers Online [BIFMO], 2022) ซึ่งให้บริการ ครบวงจรตั้งแต่การจัดหาเครื่องเรือน งานศิลปะตกแต่งภายใน งานไม้ งานกรุผนัง งานทาสี ไปจนถึงวิศวกรรมไฟฟ้า ระบบน้ำร้อน และสุขาภิบาล ตามวิทยาการสมัยใหม่ (Barty-King, 1992, p. 48)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างภาพวาดชุดเครื่องเรือนที่ห้างแมเปอล แอนด์ โค เซนอ (ที่มา : The National Archives of Thailand, as cited in Chulasai et al., 2014)

ในการศึกษาครั้งนี้ ภาพถ่ายและภาพวาดข้างต้น ถูกนำเสนอเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงภาพให้แก่ผู้อ่าน แต่ไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงวิชาการ ข้อมูลหลักที่ใช้ วิเคราะห์ครั้งนี้พัฒนามาจากโครงการวิจัยนาร่องเพื่อสำรวจ เอกสารประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม พระราชวังดุสิต ของ บัณฑิต จุลาสัย และพีรศรี โปวาทอง (Chulasai & Povatong, 2007) ซึ่งรวบรวมเอกสารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2440 จนถึงช่วงปลาย รัชกาลที่ 5 จากหลายแหล่ง เช่น เอกสารหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ เอกสารห้องสมุดเฉพาะ สำนักพระราชวัง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ข้าราชการต่าง ๆ ได้มีการคัดลอก จัดทำดัชนีค้นคว้า ลำดับเหตุการณ์ และสรุปสาระสำคัญ รวมทั้งหมด 71 รายการ 787 ฉบับ 1,042 หน้า (Chulasai & Povatong, 2006) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษา ต่อทอด

งานศึกษาใช้ RIBA Plan of Work 2020 ซึ่งเป็น กรอบดำเนินงานโครงการสถาปัตยกรรมที่ได้รับการยอมรับ ในระดับสากล แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนกำหนด กลยุทธ์ (strategic definition) ขั้นตอนเตรียมการและสรุป รายละเอียดโครงการ (preparation and briefing) ขั้นตอนการออกแบบ แนวคิด (concept design) ขั้นตอนประสานงานเชิงพื้นที่ (spatial coordination) ขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิค (technical design) ขั้นตอนผลิตและการก่อสร้าง (manufacturing and construction) ขั้นตอนส่งมอบ (handover) และขั้นตอนการใช้งาน (use) การประยุกต์ กรอบดังกล่าวกับการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภายใน ช่วยจัดหมวดหมู่เอกสารที่กระจัดกระจายให้เป็นระบบ หมวดย่อย เพิ่มความเข้าใจในลำดับและความสัมพันธ์ของ กระบวนการตกแต่งในอดีตได้อย่างเป็นระบบ และเปิดโอกาส ให้เปรียบเทียบกระบวนการในอดีตกับมาตรฐานปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและจัดจำแนกกระบวนการตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต จากเอกสารประวัติศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถานในอดีตกับการออกแบบการดำเนินงาน RIBA Plan of Work 2020
3. เพื่อประเมินศักยภาพของการใช้กรอบการดำเนินงาน RIBA Plan of Work 2020 ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาเชิงประวัติศาสตร์

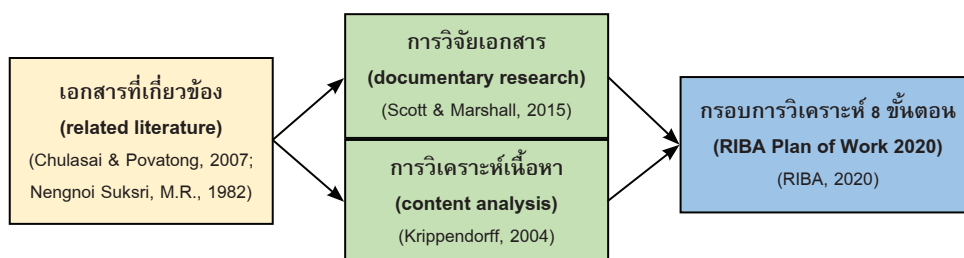
การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

งานศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต มีบทบาทสำคัญในการสร้างฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการสำรวจเอกสารประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม พระราชวังดุสิต (Chulasai & Povatong, 2007) ที่รวบรวมเอกสารกว่า 700 ฉบับ พร้อมจัดทำดัชนีและลำดับเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ งานของ ม.ร.ว. แนน้อย ศักดิ์ศรี (Nengnoi Suksri, M.R., 1982) ยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับ

พระราชวังและพระที่นั่งในกรุงเทพฯ อันเป็นข้อมูลสำคัญในการเชื่อมโยงการก่อสร้างและการตกแต่งพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

ในด้านระเบียบวิธี งานของ Scott and Marshall (2015) อธิบายหลักการวิจัยเอกสาร (documentary research) ในการประเมินและตีความเอกสารทางประวัติศาสตร์ พร้อมสร้างการเล่าเรื่องจากการวิเคราะห์เอกสาร ขณะที่ Krippendorff (2004) เน้นการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจาย การผสมผสานสองแนวทางนี้จึงเหมาะต่อการศึกษางานตกแต่งภายในพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต และช่วยให้การศึกษาเอกสารจำนวนมากมีความเป็นระบบและน่าเชื่อถือ

กรอบวิเคราะห์หลักของงานวิจัยนี้ คือ RIBA Plan of Work 2020 (Royal Institute of British Architects [RIBA], 2020) ซึ่งแบ่งการดำเนินงานโครงการสถาปัตยกรรมออกเป็น 8 ขั้นตอน การใช้กรอบดังกล่าวไม่เพียงเป็นการเปรียบเทียบ แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือจัดหมวดหมู่เอกสารเพื่อทำความเข้าใจลำดับขั้นตอนการตกแต่งภายในอย่างมีแบบแผน และเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากลในปัจจุบัน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้อ้างอิงข้อมูลจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการสำรวจเอกสารประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม พระราชวังดุสิต (Chulasai & Povatong, 2007) โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อประเมินเอกสารในมิติทางประวัติศาสตร์และสังคม พร้อมสร้างการเล่าเรื่องจากการวิเคราะห์เอกสาร (Scott & Marshall, 2015)

1. การคัดเลือกเอกสาร

เริ่มจากการใช้ดัชนีค้นคำ (index) เพื่อค้นหาคำที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเรือนและของตกแต่ง ซึ่งพบว่ามีเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 440 ฉบับ พบคำที่เกี่ยวข้อง จำนวน 809 คำ เป็นภาษาไทย 792 คำ และภาษาอังกฤษ 17 คำ

หลังจากการอ่านแบบเร็ว (skimming reading) เพื่อคัดเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระที่นั่งอัมพรสถานออก เหลือเอกสาร 194 ฉบับ และเมื่อใช้การอ่านเนื้อหา (in-depth reading) ที่เกี่ยวข้องกับงานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน เหลือเพียง 54 ฉบับ

2. การวิเคราะห์เอกสาร

เนื่องจากข้อมูลที่คัดแยกออกมามีความซับซ้อนและกระจัดกระจาย จึงนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) (Krippendorff, 2004) โดยจัดหมวดหมู่ตามขั้นตอนการทำงานก่อสร้างปี ค.ศ. 2020 (RIBA Plan of Work 2020) ที่จัดทำขึ้นโดยราชบัณฑิตยสถานแห่งชาติสถาปนิกแห่งสหราชอาณาจักร

(RIBA) ซึ่งเป็นกรอบแผนการทำงานสำหรับสถาปนิกใช้สื่อสารกับผู้ว่าจ้างในงานโครงการก่อสร้าง (RIBA, 2020, p. 5) ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน (RIBA, 2020, p. 36) ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกำหนดกลยุทธ์ (strategic definition) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ (preparation and briefing) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการออกแบบแนวคิด (concept design) ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประสานงานเชิงพื้นที่ (spatial coordination) ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการออกแบบทางเทคนิค (technical design) ขั้นตอนที่ 6 ขั้นการผลิตและการก่อสร้าง (manufacturing and construction) ขั้นตอนที่ 7 ขั้นส่งมอบ (handover) และขั้นตอนที่ 8 ขั้นการใช้งาน (use) (RIBA, 2020, pp. 38–71)

ผลการวิจัย

จากเอกสารทั้ง 54 ฉบับ ที่ผ่านการคัดเลือกอย่างเป็นระบบ เมื่อนำมาจำแนกตามขั้นตอนทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020 พบว่าเอกสารกระจายอยู่ใน 7 ขั้นตอน โดยไม่มีเอกสารในขั้นตอนที่ 5 ขั้นการออกแบบ

ทางเทคนิค (technical design) ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกำหนดกลยุทธ์ (strategic definition)

พบเอกสารรวม 4 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเตรียมรายละเอียดความต้องการของลูกค้า พัฒนาทางเลือกที่เป็นไปได้ของโครงการ ทบทวนความเสี่ยงของโครงการ และงบประมาณโครงการ ยืนยันทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของเจ้าของโครงการ ทบทวนข้อเสนอนี้จากโครงการก่อนหน้า และการประเมินผลงาน (RIBA, 2020, p. 40) มีความดังนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะสั่งเครื่องเรือนสำหรับพระที่นั่งอัมพรสถาน ทรงมอบหมายให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นธุระจัดหาให้ ทรงมีพระราชดำริที่จะใช้เครื่องเรือนจากตะวันตกที่สามารถส่งเครื่องเรือนได้ภายใน 7 เดือน ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบที่หาได้ยาก เครื่องเรือนมีความคงทน มีรูปแบบที่ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของไทย

“...ถ้าเฟอนิเชอจะเข้ามาถึงได้ภายใน ๗ เดือน ตั้งแต่ได้รับแปลน จะเปนการดีหนักหนา เพราะเหตุที่การมีกำหนดเช่นนี้ ซึ่งจะหวังเอาหนดเตาเขากระต่ายอย่างใดนั้นไม่ได้มุ่งหมายขอแต่ให้มันคงแลเกินน้อยๆ กับรว้งอย่าให้มันเปนเครื่องอุมพุมสำหรับเมืองหนาว ที่นั่งถนอนเหื่อแตกซิกๆ เช่นห้างเมเปอลเคยส่งเข้ามา มันเลือกไม่เปน หมายความว่าเมืองเราหนาว แลขออย่าให้หนักกว่าจะเอาผิดเอาร้ายในการที่เลือกมาไม่ตี...”

(King Rama V, 1902, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ซึ่งห้างเมเปอลจะเข้ามาจัดเครื่องเรือนที่พระที่นั่งภาณุมาศจรัญญอยู่แล้ว ถ้าหากว่างานของห้างเมเปอลนี้เรียบร้อยดี อาจจะเหมาะให้ห้างเมเปอลทำเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถานเพื่อความรวดเร็ว ซึ่งในระหว่างการตัดสินใจพระองค์ทรงมีกลยุทธ์ที่จะนำเครื่องเรือนและผ้ามาในพระที่นั่งภาณุมาศจรัญญมาใช้ แต่ท้ายที่สุดทรงเปลี่ยนพระราชหฤทัย เพราะเครื่องเรือนและผ้าถูกสั่งมาในขนาดและรูปแบบจำเพาะสำหรับพระที่นั่งภาณุมาศจรัญญ

ประกอบกับบริษัทเมเปอลก็เข้ารับประมูลงานเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน พร้อมทั้งมีเค็ตตาล็อกและมีพนักงานของบริษัทมาอยู่ในกรุงเทพฯ พร้อมแล้ว จึงตัดสินใจใช้บริษัทเมเปอลทำเครื่องเรือนสำหรับพระที่นั่งอัมพรสถาน โดยมีพระราชประสงค์ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ฯ ทรงกลับมาช่วยเลือกเครื่องเรือนจากเค็ตตาล็อกของบริษัทเมเปอล ดังความว่า

“...แล้ว มีความเสียดายด้วยเรื่องเฟอนิเชอที่เป็นปรหนึ่งจะต้องสั่ง ด้วยมันราวไรมัน ตัดมาสำหรับเณาะที่หมด ที่เราจะปล้นเอากลางทางจะเกิดผิดซุดกันขึ้น แลย้ายห้างเมเปอลนั้นเองเข้ารับจะประมูล มันมีแคตลอกแลมีคนเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ พร้อมแล้ว...พอเห็นว่าจะถึงเจ้ากลับมาถึง ตกลงเปนมาช่วยกันเลือกแคตลอกเอาในนี้ดีกว่า เปนอันได้จัดอยู่นั้นเอง...”

(King Rama V, 1902, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนเตรียมการและสรุปรายละเอียด โครงการ (preparation and briefing)

พบเอกสารรวม 2 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อสรุปของโครงการรวมถึงผลลัพธ์ของโครงการ ความยั่งยืน คุณภาพ และความต้องการเชิงพื้นที่ ทำการศึกษาความเป็นไปได้ จัดเตรียมข้อมูลรายละเอียดพื้นที่โครงการ รวมถึงการสำรวจพื้นที่ การจัดเตรียมรายละเอียดการใช้งานโครงการ จัดเตรียมแผนการดำเนินงานโครงการ (RIBA, 2020, p. 44) มีความดังนี้

“...เรื่องเครื่องเฟอนิเซอร์สำหรับพระที่นั่งอัมพรสถาน ที่จะกำหนดให้ของนั้นเข้ามาถึงเมื่อใดเพื่อจะได้ลงกำหนดในหนังสือสัญญาที่จะส่งกับห้างเมเปอล จึงทรงพระราชดำริห์ปรารภถึงการทำให้พระที่นั่งอัมพรสถานโดยที่ยังไม่ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่าจะแล้วเมื่อใดแห่งทรงเกรงว่าครั้นจะโปรดเกล้าฯ ให้ทำสัญญากำหนดให้ห้างเขาส่งเครื่องเฟอนิเซอร์เข้ามาถึงจะเป็นที่ขัดข้องแก่สัญญา เพราะถ้าเครื่องเฟอนิเซอร์เข้ามาถึงพระที่นั่งไม่แล้วก็ไม่มีที่จะไว้ถืออย่างหนึ่งนั้นเขาจะต้องมีคนของเขาเข้ามาจัดการด้วยถ้าไม่ได้ทำงาน มาค้างช้อยู่เท่าใด ฝ่ายเราเป็นผู้ผลิตสัญญา เขาจะคิดค่าป่วยการแก่เราได้ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ถามมายังท่านว่า พระที่นั่งอัมพรสถานนี้จะแล้วเสร็จได้เมื่อใดแน่...”

(Royal Secretariat, 1904, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการออกแบบแนวคิด (concept design)

พบเอกสารรวม 2 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมแนวคิดทางสถาปัตยกรรมรวมถึงรายละเอียดทางวิศวกรรมที่สอดคล้องกับแผนงบประมาณ กลยุทธ์โครงการ และรายละเอียดประกอบโครงการ ดำเนินการทบทวน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขอให้พระสถิตยนิมมานการ เจ้ากรมโยธา นายงานตรวจการก่อสร้างพระที่นั่งอัมพรสถานแจ้งวันแล้วเสร็จของพระที่นั่งอัมพรสถานให้แน่ชัดเพื่อที่จะร่างสัญญาที่จะทำกับบริษัทเมเปอลให้สอดคล้องกับกำหนดการแล้วเสร็จของพระที่นั่งเพื่อไม่ให้เกิดการผิดสัญญา พระที่นั่งอัมพรสถานควรจะแล้วเสร็จก่อนที่จะถึงกำหนดการส่งเครื่องเรือน เพื่อที่จะมีที่สำหรับจัดเก็บและให้คนของบริษัทเมเปอลมาเริ่มทำงานในการจัดเครื่องเรือนในพื้นที่ที่ได้โดยไม่ติดขัด

การออกแบบกับลูกค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการ และการเตรียมรายละเอียดสู่การออกแบบ (RIBA, 2020, p. 48) มีความดังนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวคิดเกี่ยวกับงานตกแต่งเครื่องเรือนว่าจะให้ห้องบางส่วนเป็นห้องนั่งแบบไทย หรือห้องเดินแบบฝรั่งที่มีการประดับตัวงา

“...ได้ตั้งใจไว้ว่าพระที่นั่งอัมพร ห้องยาวข้างเหนือชั้นบนไม่มีเฟอนิเซอร์เพราะจะเป็นห้องนั่งอย่างไทย ๆ ฤฯห้องเดินอย่างฝรั่ง ที่นั้นมีผนังมากเพราะห้องยาว นี้ก็จะเล่นประดับฝาด้วยงาทั้งห้อง ถ้าเวลาจะมีการอวดตลับเมื่อใดจะได้ตั้งที่ห้องนั้น จึงคิดจะรวบรวมงาทั้งใหญ่ ๆ ทำถาดขึ้นไว้ให้มาก ๆ งาที่อยู่ที่กระทรงวังถ้าใหญ่ก็ต้องถอนเอามา ที่เล่นงาทั้งเช่นนี้เพราะลงงาแกะได้ ไปเห็นหลายแห่ง มีในวังเดรสเดนต เป็นต้น เขาตั้งเครื่องงาแกะทั้งนั้นเต็มห้องโตเท่าห้องพระโรงพระที่นั่งจักรี...”

(King Rama V, 1903, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

หลังจากทำการเฉลิมพระราชมนเฑียรพระที่นั่งอัมพรสถาน และมีการจัดเครื่องเรือนตามห้องต่าง ๆ แล้ว เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2450 ทรงมีพระราชประสงค์จะสั่งเครื่องเรือนเพิ่มสำหรับห้องนางเอนและนางเอื้อน โดยพบแนวคิดในการเลือกเครื่องเรือนสำหรับห้องนางเอนและนางเอื้อนว่าจะเลือกให้เหมือนกันทั้งสองห้อง และให้มีตู้

มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อครั้งเสด็จห้างเมเปอล เห็นเครื่องเรือนชุดเหลือง จึงได้เลือกเครื่องเรือนสำหรับดังกล่าวเบื้องต้น โดยยังไม่ได้ลงรายละเอียดในการเลือกเครื่องเรือนทั้งหมด จัดวางลงผังในห้อง แต่ทรงเลือกชนิดเนื้อไม้และสีไม้ก่อน ส่วนประเภทของเครื่องเรือนที่ใช้มีการกล่าวถึงตู้ล้างหน้า ตู้ลิ้นชัก ตู้กระจกใหญ่ และเก้าอี้ให้มีเก้าอี้นอน เก้าอี้อาร์มแชร์

ห้องละ 2-3 ตัว เพราะการใช้งานส่วนใหญ่จะใช้นั่งกับพื้น
เก้าอี้อาร์มแชร์ใช้สำหรับนั่งเล่นสบาย ๆ เก้าอี้เล็กสำหรับ

นั่งแต่งตัว และในการเลือกผ้าบุเก้าอี้ ทรงมีพระราชประสงค์
ที่จะเลือกผ้าบุให้เป็นผ้าสีเดียวกันกับเตียงนอน

“...ได้พากันไปดูที่ห้างเมเปอล ๒ วัน เห็นเฟอร์นิเจอร์เหลือสำหรับนั่งงาม จึงได้เลือก
จะเอาสำหรับนี้แต่ ไม่มีเวลาที่จะจัดเข้าเป็นห้องว่าจะต้องการสิ่งใดบ้าง เป็นแต่เลือกเนื้อไม้แลสไตส์
ตุลลังหน้าใบเดียวว่าให้เอาเนื้อไม้เช่นนี้ สไตส์เช่นนี้ จัดห้องในแผนที่ให้พอ แลให้เหมือนกัน
ทั้ง ๒ ห้อง ...ความตั้งใจที่จะสั่งเฟอร์นิเจอร์นี้จะทำให้เหมือนกันทั้ง ๒ ห้อง จะให้มีตุ้มมากที่สุด
ที่จะตั้งได้...เก้าอี้สำหรับห้องนั้นได้สั่งแต่ต้นมือ ว่าให้มีแต่เก้าอี้นอนแลเก้าอี้อาร์มแชร์เพียงห้องละ
สองตัว ๓ ตัว เพราะจะใช้นั่งกับพื้น เก้าอี้อาร์มแชร์สำหรับนั่งเล่นสบาย ๆ เก้าอี้เล็กสำหรับนั่ง
ที่แต่งตัวมีแต่เฉพาะเท่านั้น เก้าอี้ที่ไม่เป็นสำหรับเช่นนี้ก็มิเข้ามา แต่สีไม่ถูกกับแพรที่ปูเตียงนอน
ให้ตุ้มบอก ๓ หนก็กลับไปกลับมาทั้ง ๓ หน ประเดี๋ยวว่านี่แลประเดี๋ยวว่าไม่ใช่ยังไม่มาถึง
คอยไปคอยมากเลยแหงอยู่จนเดี๋ยวนี้ วันนี้เป็นระดูนี้และ แต่ข้อที่แพรผิดกับเตียงนอนนั้น
ถึงโดยจะเอาพราไปดักก็เห็นจะไม่เป็นสวัสดิมงคล ลมที่จะออกมาคงเป็นวิจุจริตจึงได้เลยนั่งเสีย
ทนให้แพรมันแปลกสีกันเช่นนั้นก็ได้ ไซ้จะรับแขกบ้านค่านเมืองอะไร...”

(King Rama V, 1908, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการประสานงานเชิงพื้นที่ (spatial coordination)

พบเอกสารรวม 4 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับดำเนินการ
ศึกษาการออกแบบ การวิเคราะห์ทางวิศวกรรมและการทดสอบ
แนวคิดทางสถาปัตยกรรมโดยใช้กรอบงบประมาณโครงการ
เพื่อให้การออกแบบเชิงพื้นที่สอดคล้องกับแผนงบประมาณ
การปรับแผนงบประมาณ กลยุทธ์โครงการและรายละเอียด
โครงการ เริ่มกระบวนการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของ
โครงการ และการเตรียมรายละเอียดสู่การออกแบบ (RIBA,
2020, p. 52) มีความดังนี้

ในขั้นตอนนี้พบว่ากรมหมื่นมหิศรได้ทำการทบทวน
งบประมาณสำหรับเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถานที่เสนอ
โดยห้างเมเปอล โดยวิธีการประมาณราคาแบบเหมาเป็นห้อง
เป็นเงินทั้งสิ้น 19,812 ปอนด์ 4 ชิลลิง กรมหมื่นสรรพ
สาตรศุภกิจและพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภได้ทำการตัดลด
งบประมาณเครื่องเรือน โดยตัดเครื่องเรือนส่วนห้องที่
ไม่เปิดเผยออก ร่วมกับการนำเครื่องเรือนจากพระที่นั่ง
ภาณุมาศจรัญมาใช้ ซึ่งน่าจะทำให้งบประมาณลดลงไปได้
5,763 ปอนด์ 7 ชิลลิง คงเหลือ 14,048 ปอนด์ 17 ชิลลิง
แต่กรมหมื่นมหิศรได้ทำการทบทวนงบประมาณประกอบกับ
ตุ้มที่ทางห้างเมเปอลส่งมาแล้วมีความเห็นว่าการนำ
เครื่องเรือนจากพระที่นั่งภาณุมาศจรัญมาใช้ทั้งหมดนั้น
จะไม่คุ้มค่า เพราะเครื่องเรือนสำหรับพระที่นั่งภาณุมาศจรัญ
ได้รับการออกแบบมาเฉพาะที่จะนำมาใช้ที่พระที่นั่งอัมพรสถาน
ก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด จึงเสนอให้เก็บเครื่องเรือน

ที่พระที่นั่งภาณุมาศจรัญที่ส่วนใหญ่เป็นเครื่องเรือนสำรอง
สำหรับใช้กรณีพิเศษหากมีการจัดงานรับแขกบ้านแขกเมือง
และยังให้ความเห็นว่า สำหรับการนำพระที่นั่งอัมพรสถาน
ใหม่นี้ควรจะทำให้สมบูรณ์เนื่องจากงบประมาณไม่ได้
แตกต่างกันมาก จึงเสนอให้ลดงบประมาณที่ห้างเมเปอล
เสนอมาโดยการตัดลดเครื่องเรือนในห้องที่ไม่เปิดเผยออก
และหยิบยืมเครื่องเรือนจากพระที่นั่งภาณุมาศจรัญ เฉพาะ
เครื่องเรือนจำพวกหวายที่จะใช้บริเวณเฉลียงเท่านั้น โดยให้
เหตุผลว่าเครื่องเรือนหวายเป็นเครื่องเรือนที่ไม่ถาวรและต้อง
ถูกวางตากแดดตากฝน โดยหากตัดลดงบประมาณลงตาม
ที่กรมหมื่นมหิศรเสนอ จะลดงบประมาณลง 3,497 ปอนด์
6 เพนซ์ คงเหลือต้องซื้อ 16,314 ปอนด์ 5 ชิลลิง 6 เพนซ์
คิดเป็นเงินประมาณ 277,338 บาท

นอกจากนี้พบว่ามีการสืบราคาเครื่องเรือนสไตล์หลุยส์ที่
15 และหลุยส์ที่ 16 โดยหม่อมเจ้าจรัญศักดิ์กฤดากร อุปทูต
กรุงปารีส โดยมีสืบราคาจากห้าง Societe Artistique
Ameublement ที่ได้รับคำแนะนำจาก Sir George และ Lady
Greville ว่าเป็นห้างที่ทำเครื่องเรือนคุณภาพดี ราคาไม่สูง
และมีความเอาใจใส่มาก และสืบราคาจากห้าง Waring &
Gillow โดยเมื่อได้ราคาแล้ว หม่อมเจ้าจรัญศักดิ์ฯ ได้ส่ง
งบประมาณราคาเครื่องเรือนต่าง ๆ มาจากห้างที่ฝรั่งเศส
ที่เสนอรวมราคาทำกรอบเพดาน บานหน้าต่าง ประตูห้องต่าง ๆ
และมานมด้วย ทำให้ราคาสูงมาก จึงมีการเสนอให้ตัด
งบประมาณออกและสั่งเฉพาะเครื่องเรือนมาใช้ รวมไม่เกิน
5,400 ปอนด์ สำหรับห้องจำนวน 7 ห้อง ได้แก่ 1) ห้อง

รับแขกเตอร์รี่ 1,000 ปอนด์ 2) ห้องรับแขกสโตร์เรนเซอ 800 ปอนด์ 3) ห้องรับแขกสโตร์ลุลยส์ที่ 15 900 ปอนด์ 4) ห้องรับแขกสโตร์ลุลยส์ที่ 16 900 ปอนด์ 5) ห้องนอนลุลยส์ที่ 14 600 ปอนด์ 6) ห้องนอนลุลยส์ที่ 15 600 ปอนด์ 7) ห้องนอนลุลยส์ที่ 16 600 ปอนด์ และทรงมีพระราชวินิจฉัยตอบกลับพระยาสุรียานุวัตรว่า จะใช้เครื่องเรือนจากห้างฝรั่งเศส ทั้งหมด 6 ส่วน ได้แก่ ห้องรับแขกอย่างเด็ก 1 ห้อง ใ้ห้บประมาณ 1,000 ปอนด์ ห้องนอนต่อห้องเด็ก และห้องนอนต่อห้องบันได ห้องละ 600 ปอนด์ ห้องนั่งในระหว่างห้องนอนมุขขวาง 900 ปอนด์ ห้องนอนส่วนมุขยาวห้อง 1 โกล์บันได ห้องนั่งในระหว่างห้องนอนทั้งสองห้อง ห้องละ 900 ปอนด์ ที่บรรทมในพระที่นั่งอัมพรสถาน จะเป็นชั้นล่างหรือชั้นบน ให้พระยาสุรียานุวัตรติดกับกรมหมื่นสรรพสาตรศุภกิจ ใ้ห้บประมาณ 1,000 ปอนด์ ห้องชั้นต่ำจะใช้เครื่องเรือนที่มีอยู่ในกรุงเทพฯ แล้ว ไม่จำเป็นต้องสั่ง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิค (technical design)

ขั้นตอนนี้ที่เกี่ยวกับพัฒนาการออกแบบทางเทคนิคทางสถาปัตยกรรมและทางวิศวกรรม จัดเตรียมและประสานงานระบบและงานออกแบบ เตรียมข้อมูลระบบอาคาร และช่างผู้เชี่ยวชาญงานระบบ และการเตรียมรายละเอียดสู่การออกแบบ (RIBA, 2020, p. 56) ซึ่งจากการศึกษาไม่พบเอกสารในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการผลิตและการก่อสร้าง (manufacturing and construction)

พบเอกสารรวม 19 ฉบับ ที่มีรายละเอียดงานหลัก ได้แก่ สรุประบบการบริหาร การจัดเก็บ การรวบรวม และการกระจายวัตถุดิบในการก่อสร้าง ก่อสร้างงานระบบอาคาร และการก่อสร้างอาคาร ติดตามความคืบหน้าโครงการก่อสร้าง

ตรวจคุณภาพของการก่อสร้าง แก้ไขปัญหาระหว่างการก่อสร้าง ดำเนินการก่อสร้างอาคาร และจัดทำคู่มืออาคาร (RIBA, 2020, p. 60) มีความดังนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นสรรพสาตรศุภกิจหาหรือกับกรมหมื่นมหิศร เรื่องการส่งเครื่องเรือนกับห้างเมเปอลเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง โดยห้างเมเปอลได้แจ้งว่า ถ้าทำการส่งเครื่องเรือนเมื่อใด จะส่งของลงเรือให้แล้วเสร็จภายใน 2 เดือน และใช้เวลาในการจัดเครื่องเรือน 1 เดือน ซึ่งพระสทิธิ์นิมมานการ ได้แจ้งว่าพระที่นั่งอัมพรสถานจะแล้วเสร็จภายในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2447 โดยยกเว้นงานเขียนผนังบางแห่งที่ยังไม่เสร็จสิ้น แต่สามารถลงมือจัดเครื่องเรือนได้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447

เมื่อพอที่จะทราบกำหนดการแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มิสเตอร์ ซีริเวต คาร์เนต เป็นผู้แทนในการทำธุรกรรม จึงได้มีการตกลงทำสัญญาการซื้อและแต่งตั้งให้ห้างเมเปอลเป็นผู้รับเหมาสำหรับงานเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน โดยห้างเมเปอลจะต้องส่งผู้ชำนาญการมากำกับดูแลการรับสินค้า และจัดวางเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน โดยระบุกำหนดการแล้วเสร็จภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2448 โดยมีค่าจ้างให้ผู้ชำนาญการ 35 ปอนด์ต่อเดือน โดยผู้ว่าจ้างจะต้องทำการจ่ายค่าจ้างนับตั้งแต่วันที่ผู้ชำนาญการเดินทางออกจากกรุงลอนดอนจนกลับถึงลอนดอนอีกครั้ง ซึ่งห้างเมเปอลได้ส่งมิสเตอร์ฮาเล่ มาเป็นผู้ชำนาญการในการจัดเครื่องเรือนต่าง ๆ บนพระที่นั่ง อย่างไรก็ตามในระหว่างการก่อสร้างพระที่นั่งมีความล่าช้าอยู่บ้างเนื่องจากของที่สั่งแล้วยังมาไม่ถึง ทำให้การคาดการณ์กำหนดการแล้วเสร็จต้องเลื่อนออกไปเป็นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2448 แทน

“...การทำพระที่นั่งอัมพรสถานในเวลานี้ ซึ่งมีสิ่งสำคัญอยู่ ๔ อย่าง คือ การบุศิลา การติดบานพับแลเครื่องกลอนกุญแจต่าง ๆ การเขียนผนัง การติดกระจกหลังประตูหน้าต่าง ถัดตามกำหนดที่ได้สั่งเครื่องทองเหลืองแลศัลลาที่เกินกำหนดที่ห้วงด้วยเกล้าฯ ว่าจะถึงกรุงเทพฯ ก่อนเวลานี้ ข้าพระพุทธเจ้าได้เร่งรัดเอเยนผู้รับสัญญาอยู่เพนเนื่องนี้จ ักรับว่าสิ่งของจะถึงในไม่ช้านี้ เมื่อการติดบานพับแล้วลงตั้งแต่ห้องหนึ่งขึ้นไป การทาสีที่จะนับว่าทาเป็นครั้งที่สุดท้ายก็แล้วได้ไปนล้าดับ แลทาน้ำมันพื้นในห้องต่อไป, รวมงานทั้งหลายของพระที่นั่งอัมพรสถานตั้งแต่เวลานี้ไป ก็คงขาดอยู่แต่เครื่องที่สั่งแล้วยังมาไม่ถึง พระราชอาญาเปนล้นเกล้าฯ โดยห้วงด้วยเกล้าฯ ว่าถ้าของที่สั่งแล้วเข้ามาในเดือนมีนาคมศกนี้ การทั้งหลายที่สุดจนเครื่องไฟฟ้าแลเครื่องลิบกังจะแล้วเสร็จในสิ้นเดือนมิถุนายน ศก ๑๒๔ โดยรู้สึกด้วยเกล้าฯ ว่าแบบทั้งหลายทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีที่ค้าง ยกไว้แต่การทำแบบเครื่องซึ่งจะต่อติดกับ ฟอนิเชอร์เช่นห้องน้ำเป็นต้น

แลแบบเขียนหนังสือซึ่งทำไปเขียนไป พรราชอาญาเปนล้นเกล้าฯ ขอพระบารมีปกเกล้าฯ เปนที่พึง
เพื่อให้ทรงพระมหากรุณาโปรดพระราชทานโทษในการที่เกินเวลาสักครั้งหนึ่ง...”

(Phra Satit Nimmanakan, 1904, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ทำให้มีการจ้างมิสเตอร์ฮาเล่ต่อเนื่อง เพราะระหว่างการจัดตั้งเครื่องเรือนมีปัญหาเครื่องเรือนสูญหายบ่อยครั้ง รวมทั้งชำรุดเสียหายจึงทำให้ต้องมีการซ่อมแซมและรอเครื่องเรือนส่งมาใหม่ ประกอบกับงานจัดตั้งเครื่องเรือนเป็นงานที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางเทคนิค จึงมีความจำเป็นต้องจ้างมิสเตอร์ฮาเล่ต่อ โดยการจ้างมิสเตอร์ฮาเล่ได้ถูกขยายเวลาในครั้งแรกจากที่จะสิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2448 ขยายถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2448 รวมเป็นระยะเวลา 11 เดือน และต่อมาได้ทำการจ้างต่อจากเดือนตุลาคม พ.ศ. 2448 เป็นเวลาอีก 3 เดือน จนสิ้นสุดการทำงานในเดือนมกราคม

พ.ศ. 2449 และจ่ายค่าจ้างต่ออีก 1 เดือน เพื่อครอบคลุมระยะเวลาการเดินทางกลับสู่กรุงลอนดอนตามระบุในสัญญาตั้งต้น ซึ่งในช่วงเวลาที่มีมิสเตอร์ฮาเล่กลับไปแล้ว การจัดวางเครื่องเรือนยังไม่แล้วเสร็จดี เครื่องเรือนที่ต้องใช้ความรู้เชิงเทคนิคในการประกอบ เช่น โต๊ะกระจก ได้ทำการจัดตั้งเสร็จแล้ว เหลือแต่เครื่องเรือนที่ตั้งลอย เช่น เก้าอี้ รวมทั้งยังคงมีเครื่องเรือนที่จะจัดส่งตามมาภายหลังอีกจำนวนหนึ่ง

ในส่วนเรื่องราคาเครื่องเรือนที่ได้รับเสนอจากห้างเมเปอลพบว่าได้รับส่วนลด 5% จากห้างเมเปอลและการจ่ายเงินเป็นงวดตามจดหมายที่มิสเตอร์ ซี ริเวต คาร์เนค แจ้ง

“...ได้รับจดหมายมิสเตอร์ ซี ริเวต คาร์เนค ส่งบัญชีของที่สั่งแลจำนวนเงินที่สัญญาแก่ห้างเมเปอล คือ หักส่วน ๕% ดิสเคานต์ตามราคาเหมาลงเสีย ๗๕๘ ปอนด์ ๑๒ ชิลลิง ๓ เพนนีแล้วเงินที่จะต้องให้แก่ห้าง ๑๔๕๒๔ ปอนด์ ๑๘ ชิลลิง ๗ เพนนี เงินที่ได้รับพระราชทานจากพระคลังข้างที่ ๒ คราว ๑๑๕๐๐ ปอนด์ คงใช้แก่ห้างแล้ว ๑๐๙๕๔ ปอนด์ ๑๒ ชิลลิง ๖ เพนนี รวมทั้งค่าโดยสารมิสเตอร์ฮาเล่—ริเติน—ติกเกต แลเงินเดือน ๆ ต้น ๓๕ ปอนด์ด้วยแล้ว เงินเดือนนอกนั้นจะต้องจ่ายแก่มิสเตอร์ฮาเล่อีกเดือนละ ๓๕ ปอนด์ในกรุงเทพฯ กว่าที่จะถึงเวลากลับเหลืออยู่อีก ๕๔๕ ปอนด์ ๗ ชิลลิง ๖ เพนนีอยู่ที่มิสเตอร์คาร์เนค

ส่วนเงินที่จะต้องจ่ายแก่ห้างเมเปอลครั้งที่ ๓ อีก ๔๘๔๙ ปอนด์ ๓ ชิลลิง ๑ เพนนีนั้นหักเงินที่คงเหลืออยู่ออกแล้ว คงต้องใช้เงินอีก ๔๓๐๓ ปอนด์ ๑๕ ชิลลิง ๗ เพนนี คิดเงินตราสยามเวลานี้ ๗๗๔๖๘ บาท ๑ อัฐ เกลี้ยง ได้คัดบัญชีรายจ่ายหน่วยแลสอดใบสำคัญทูลเกล้าฯ ถวายมาด้วยแล้ว ในจำนวนเงินที่จะต้องใช้นั้นขอประทานส่งไปไว้ในยุโรป เพื่อว่าการข้างนี้พร้อมเมื่อใดจะได้ส่งจ่ายได้ตามสัญญา...”

(Prince Mahisara, 1905, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

นอกจากนี้ ในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2449 เครื่องเรือนจากห้างฝรั่งเศสได้ถูกส่งลงเรือมาแล้วดังปรากฏข้อความ

ในพระราชหัตถเลขาพระราชทานเจ้าพระยายมราชให้เตรียมการจัดพื้นที่สำหรับรับเครื่องเรือนชุดนี้

“...ได้รับหนังสือจรรยา ลงวันที่ ๓ เดือนก่อนว่า เฟอริเซอร์พระที่นั่งอัมพรจะได้ลงเรือวันที่ ๑๙ งานที่ทำนั้นเขาได้ทำทั้งกลางวันกลางคืน ของคงจะมาถึงเกินทัน ห้องที่จะต้องของ ๆ แยกเองจะแล้วไม่ทัน ถ้าของมาถึงจะรับไว้ที่ไหนก็ดูเสียก่อนเถิด...”

(King Rama V, 1906, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ขั้นตอนที่ 7 ขันส่งมอบ (handover)

พบเอกสารรวม 15 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งมอบอาคารและแผนกลยุทธ์การใช้งานที่สอดคล้องกัน ดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพของโครงการ ดำเนินการว่าจ้างตามช่วงเวลา แกไขข้อบกพร่องของงานก่อสร้าง

เริ่มการดูแลหลังการก่อสร้าง รวมถึงเริ่มแนวทางการประเมินหลังการเข้าใช้พื้นที่ (RIBA, 2020, p. 64) มีความดังนี้

เมื่อเครื่องเรือนจากฝรั่งเศสได้มาถึงห้างวินเซอร์แล้ว แต่เมื่อเปิดหีบออกแล้วพบว่ามีความเข้าใจผิดกันระหว่างหม่อมเจ้าจุฑาธุศที่ดิษฐ์ และพระยาสุริยานุวัตร คือ สไตส์หลุยส์

ที่ 15 และหลุยส์ที่ 16 ซึ่งได้ทำลายลายซุ้มประตูเตรียมไว้แล้ว แต่เครื่องเรือนที่ส่งมาเป็นหลุยส์ที่ 14 และหลุยส์ที่ 15 จึงต้องมีการแก้ไขลายดลลายผสมบ้างเมื่อจัดวางเครื่องเรือน

และเมื่อเปิดหีบหลายหีบแล้วพบกระจุยหลุยส์ที่ 15 แตก 1 บาน ซึ่งคาดว่าจะแตกระหว่างการขนส่ง ซึ่งพระยาสุขุม- นัยวินิตแจ้งว่าจะต้องทำการโทรเลขสั่งให้ส่งมาใหม่

“...เครื่องฟอนิเซอร์ที่มาถึงข้าพระพุทธเจ้า ได้ให้เปิดหีบออกหลายหีบแล้ว เพียงที่ได้เปิด พบแล้วกระจุยหลุยส์ที่ ๑๕ แตกเสียบานหนึ่ง เห็นด้วยเกล้าฯ ว่าจะแตกมาตามทาง เวลาที่เปิด ข้าพระพุทธเจ้าได้อยู่ที่นั่นด้วย คิดด้วยเกล้าฯ ว่าจะโทรเลขสั่งให้ส่งมาใหม่...”

(King Rama V, 1906, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

เมื่อเครื่องเรือนมาถึง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรเครื่องเรือน ด้วยพระองค์เอง รวมถึงหลังจากการจัดวางเครื่องเรือนเป็น รูปร่างแล้ว พระองค์ทรงมีพระราชวินิจฉัยในการจัดย้าย

เครื่องเรือนเพื่อให้เข้ากับของตกแต่งต่าง ๆ เช่น รูปภาพ และของตกแต่งอยู่หลายครั้ง ดังปรากฏในพระราชหัตถเลขา ตอบโต้กับพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ

“...ดูเขียนหนังสือหลังห้องฝรั่งเศส ควรจะมีตะเกียงไฟฟ้าแห่งละดวง จะไปเนรมิต เอาปลักที่ไหนยังแลไม่เห็น ถ้าจะเจาะฝา ก็จะทำเรียบเต็มที ห้อยลงมาจากข้างบนได้ฤๅไม๊ อนึ่ง ฉากที่ไปเอามาจากเรือนเหนือ นั้นไม่ควรจะถอน ถ้าทำใหม่ไม่แล้วควรจะใช้ฉากญี่ปุ่น เพราะอยู่ ที่บรรได ไม่กีดขวางอันใด...”

(King Rama V, 1906, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นตอนการใช้งาน (use)

พบเอกสารรวม 8 ฉบับ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการ เริ่มใช้การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ สิ้นทรัพย์ในอาคาร เริ่มการประเมินประสิทธิภาพหลังการ เข้าใช้พื้นที่ ตรวจสอบผลลัพธ์ของโครงการ รวมถึงผลลัพธ์ ที่ยั่งยืน (RIBA, 2020, p. 68) มีความดังนี้

หลังจากมีการกำหนดฤกษ์ขึ้นพระที่นั่งอัมพรสถาน ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2449 แล้ว พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริจัดงานเลี้ยงก่อน การเฉลิมพระราชมณเฑียร บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2449 ในห้องทอง โดยมีผู้ถูกเชิญมาทั้งหมด 35 คน และงานซัปเปอร์ในวันที่

22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2449 โดยรายละเอียดการใช้งานที่ปรากฏ ในเอกสารทำให้พอเห็นความสัมพันธ์ของเครื่องเรือนและ รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้พอสมควร เช่น เติงนอน หรือ พระแท่น เป็นเครื่องเรือนสำคัญในเฉลิมพระราชมณเฑียร ที่จำเป็นต้องมีการกำหนดฤกษ์ขึ้นพระแท่น การจัดงานเลี้ยง รูปแบบต่าง ๆ เช่น แบนเคิร์ต และซัปเปอร์ และการใช้เก้าอี้ ของเจ้านายฝ่ายหญิงสำหรับนั่งถวายของพระ เป็นต้น

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จ ประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2450 ทรงมีความเห็นต่อ พระที่นั่งอัมพรสถานว่า ตั้งแต่การเสด็จประพาสในครั้งนี้ ยังไม่พบที่ใดที่ผิงเรือนจะดีกว่าพระที่นั่งอัมพรสถาน ซึ่งทรง พอพระราชหฤทัย ในแง่การใช้งาน ถ้าจะขาดก็แค่ความหรูหรา

“...ในเรื่องพระที่นั่งอัมพร ตั้งแต่มาคราวนี้ ยังไม่พบแห่งใดที่ว่าเปลี่ยนเรือนขนาดนั้น จะดีไปกว่า ยังพอใจอยู่นั่นเอง ถ้าจะขาดก็ขาดลักเชรี ไม่ใช่เนสเชสซารี เว้นไว้แต่พื้นที่ ซึ่งได้ ตั้งเรือนลงไปผิงนั้น รู้แล้วแต่แรก มาเดี๋ยวนี้ยังคิดเห็นมากขึ้น ทางที่จะคิดแก้ก็ได้คิดไว้แล้ว แต่ยังเสียดายเงินจึงได้รื้ออยู่ น่าที่จะต้องทำ...”

(King Rama V, 1907, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

ระหว่างการเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 นี้ ทรงซื้อของตกแต่งและเครื่องเรือนกลับไปเพิ่ม เพราะส่วนหนึ่งในช่วงการจัดเครื่องเรือนพระที่นั่งอัมพรสถานได้มีการหยิบยืมและโยกย้ายของตกแต่งและเครื่องเรือนจากหลายที่ แต่การ

เสด็จยุโรป ครั้งที่ 2 และการซื้อของในครั้งนี้นักกลับมีคำครหาที่เข้าถึงพระกรรณของพระองค์ จึงทำให้ทรงน้อยพระราหุทัย และได้เข้าใจถึงความเห็นของพระองค์เกี่ยวกับการซื้อเครื่องเรือนและของตกแต่งพระที่นั่งว่า

“...ถ้าจะว่าซื้อของสำหรับตกแต่งพระที่นั่งหรือเครื่องใช้สอยแผ่นดิน กลับได้เปรียบเสียอีก ถ้าข้าจะทิ้งเสียไม่ซื้ออะไรเลย ไม่แต่งอะไรเลยจะผิดร้ายอะไร ใครจะเป็นผู้บังคับ ว่าให้ชักเงินของตัวออกซื้อตกแต่ง เมื่อซื้อของไปแต่งพระที่นั่งแล้วก็ตกเป็นของแผ่นดิน กลับเป็นผู้ซึ่งทำผิด เช่นนี้ก็เป็นการหนักเต็มทีที่ลึงโทษ แต่ก็ไม่ได้เดือดร้อน เพราะเป็นกองกิเลสอันหนึ่งซึ่งรักดีรักงาม ไม่สิ้นโทษ...”

(King Rama V, 1907, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

นอกจากนี้ยังทรงมีความทุกข์ใจเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของสุขภัณฑ์และอ่างอาบน้ำ เพราะเกิดปัญหาเกี่ยวกับงานระบบ เช่น กระเบื้องสำหรับชักไม่กลับขึ้นที่ หม้อต้มน้ำ

และถังอาบน้ำเป็นรุ่นเก่าซึ่งหาในยุโรปไม่ได้แล้ว และใช้งานได้ลำบาก จึงทรงมีความเห็นว่า หรือห้างเมเปิลจะโก่งและแก้งเอาของที่ขายไม่ได้แล้วเลหลังมาขายให้

“...รวบรวมใจความทั้งหมดอันเป็นที่น่าเสียใจแท้นั้นคือ หม้อต้มน้ำแลถังอาบน้ำ แก่เกินประมาณ ที่จะหาแห่งใดในประเทศยุโรปไม่ได้แล้วในเวลานี้ จะว่าเมเปิลมันโก่งเลหลังส่งมาให้เราก็ดูได้ แต่ความจริงมันน่าแคลงอยู่หน่อยว่า จะเป็นด้วยเราสั่งมันเก่าเกินไป หากพระที่นั่งไม่แล้วเองก็จะว่าได้ รวบรวมเข้มน้ำขายเครื่องอาบหานี้เสียทั้งสำหรับ แต่จะขายใครในเมืองไทยก็ไม่ได้ไม่มีใครเขาใช้...”

(King Rama V, 1907, as cited in Chulasai & Povatong, 2007)

อภิปรายผลการวิจัย

จากเอกสารทั้ง 54 ฉบับ เมื่อจำแนกตามขั้นตอนการทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020 (RIBA, 2020) พบเอกสารในขั้นตอนต่าง ๆ อยู่น้อยต่างกัน หากวิเคราะห์เอกสารในเชิงปริมาณ พบว่า เอกสารในขั้นตอนการผลิตและการ

ก่อสร้าง มีจำนวนมากที่สุด คือ 19 ฉบับ ขั้นส่งมอบ มีจำนวนการรองลงมา คือ 15 ฉบับ ขั้นเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ และขั้นตอนการออกแบบแนวคิด มีน้อยที่สุด คือ 2 ฉบับ และขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิค ไม่พบเอกสาร ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนเอกสารจำแนกตามขั้นตอนการทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020

ขั้นตอนการทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020	รวม (ฉบับ)
ขั้นตอนที่ 1 : ขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์ (strategic definition)	4
ขั้นตอนที่ 2 : ขั้นตอนเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ (preparation and briefing)	2
ขั้นตอนที่ 3 : ขั้นตอนการออกแบบแนวคิด (concept design)	2
ขั้นตอนที่ 4 : ขั้นตอนการประสานงานเชิงพื้นที่ (spatial coordination)	4
ขั้นตอนที่ 5 : ขั้นตอนการออกแบบทางเทคนิค (technical design)	ไม่พบ
ขั้นตอนที่ 6 : ขั้นตอนการผลิตและการก่อสร้าง (manufacturing and construction)	19
ขั้นตอนที่ 7 : ขั้นส่งมอบ (handover)	15
ขั้นตอนที่ 8 : ขั้นตอนการใช้งาน (use)	8
รวมเอกสารทั้งสิ้น	54

ในขั้นผลิตและการก่อสร้างที่พบเอกสารจำนวนมากที่สุดเนื่องจากในขั้นตอนนี้พบรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับการสรุป การส่งเครื่องเรือน และการทำสัญญา รวมทั้งปัญหาระหว่างการจัดวาง และการประกอบเครื่องเรือนที่ต้องอาศัยการจ้างผู้ชำนาญการจากห้างเมเปอล ทำให้เกิดความล่าช้าเกินกว่ากำหนดการที่คาดไว้แต่แรกมาก จึงมีเอกสารที่สรุปกระบวนการบริหาร การจัดเก็บรวบรวมเครื่องเรือน การติดตามความคืบหน้าและการแก้ไขปัญหาของงานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถานจำนวนมาก

ในขั้นการส่งมอบพบเอกสารจำนวนมากรองลงมาเนื่องจากในขั้นตอนนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชวินิจฉัยในการจัดเครื่องเรือนร่วมกับการจัดวางของตกแต่งในพระที่นั่งด้วยพระองค์เอง โดยพบเอกสารพระราชหัตถเลขาโต้ตอบกับมหาดเล็ก พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภจำนวนมาก พบเอกสารที่แก้ไขข้อบกพร่องของงานตกแต่งเครื่องเรือนและเริ่มการดูแลเครื่องเรือนหลังการจัดวางเครื่องเรือนโดยผู้เชี่ยวชาญของห้างเมเปอลจำนวนมาก รองลงมา

ในขั้นเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการพบเอกสารจำนวนน้อย เพราะห้างเมเปอลเป็นผู้ผลิตรายหลักที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ให้เตรียมการทำสัญญาสั่งซื้อเครื่องเรือนจำนวนมากเพื่อใช้ในการตกแต่งพระที่นั่งอัมพรสถาน ส่วนในขั้นการออกแบบแนวคิดเนื่องจากฐานข้อมูลเอกสารประวัติศาสตร์เป็นเอกสารเกี่ยวกับการก่อสร้างพระราชวังดุสิตจึงไม่ปรากฏเอกสารที่แสดงแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมากนัก

ในขั้นการออกแบบทางเทคนิคไม่พบเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนนี้เลย เพราะงานตกแต่งเครื่องเรือนเป็นลักษณะงานจัดวางเครื่องเรือนลอยตัวในพระที่นั่งอัมพรสถาน ที่ถูกนำเสนอโดยห้างเมเปอล จึงไม่พบการประสานงานเกี่ยวกับงานระบบวิศวกรรมและงานสถาปัตยกรรม

ในขณะเดียวกัน เมื่อจำแนกเอกสารตามช่วงเวลา พบว่าเอกสารเกี่ยวกับงานตกแต่งเครื่องเรือนอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2445-2451 ทำให้เห็นภาพรวมความต่อเนื่องของงานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถานในแต่ละขั้นตอน ดังสรุปไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนเอกสารจำแนกตามขั้นตอนทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020 ตามช่วงปี

ขั้นตอนทำงานก่อสร้างของ RIBA Plan of Work 2020	ปี พ.ศ.							รวม (ฉบับ)
	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	
ขั้นตอนที่ 1 : ขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์	4	-	-	-	-	-	-	4
ขั้นตอนที่ 2 : ขั้นเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ	1	-	1*	-	-	-	-	2
ขั้นตอนที่ 3 : ขั้นการออกแบบแนวคิด	-	1	-	-	-	-	1*	2
ขั้นตอนที่ 4 : ขั้นการประสานงานเชิงพื้นที่	-	1	-	-	3*	-	-	4
ขั้นตอนที่ 5 : ขั้นการออกแบบทางเทคนิค	-	-	-	-	-	-	-	ไม่พบ
ขั้นตอนที่ 6 : ขั้นการผลิตและการก่อสร้าง	-	1	4	11	3	-	-	19
ขั้นตอนที่ 7 : ขั้นส่งมอบ	-	-	-	-	15	-	-	15
ขั้นตอนที่ 8 : ขั้นการใช้งาน	-	-	-	-	5	3	-	8
จำนวนเอกสารรวมในแต่ละปี	5	3	5	11	26	3	1	54
รวมเอกสารทั้งสิ้น								

จากการศึกษาตามลำดับเวลา เริ่มพบเอกสารเกี่ยวกับงานตกแต่งเครื่องเรือนในปี พ.ศ. 2445 เป็นปีแรก ซึ่งสอดคล้องกับการวางศิลาพระฤกษ์ของพระที่นั่งอัมพรสถานในปี พ.ศ. 2445 (Chulasai et al., 2014, p. 178) และพบเอกสารจำนวนมากที่สุดในปี พ.ศ. 2449 เพราะในปีนี้เป็นปี

ที่มีการเฉลิมพระราชสมณเจียรพระที่นั่งอัมพรสถาน (Chulasai et al., 2014, p. 254) จึงมีเอกสารโต้ตอบเกี่ยวกับการผลิตการจัดวางเครื่องเรือน การส่งมอบ และการใช้งานจำนวนมากในปีนี้ในทางกลับกัน ปี พ.ศ. 2451 พบเอกสารเพียงหนึ่งฉบับ เพราะเป็นสำเนาพระราชหัตถเลขาส่วนพระองค์เกี่ยวกับ

แนวคิดการเลือกซื้อเครื่องเรือนจากห้างเมเปิลเพิ่มเติม เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2

อย่างไรก็ตามพบข้อขัดแย้งในความต่อเนื่องของเอกสาร และลำดับช่วงปีอยู่ในขั้นเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ ในปี พ.ศ. 2447 จำนวน 1 ฉบับ ขั้นการออกแบบแนวคิด ในปี พ.ศ. 2451 จำนวน 1 ฉบับ และขั้นการประสานงานเชิงพื้นที่ พบเอกสารในปี พ.ศ. 2449 จำนวน 3 ฉบับ (ตารางที่ 2) ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร พบว่า

ประเด็นที่หนึ่ง เอกสารในขั้นการเตรียมการและสรุปรายละเอียดโครงการ พบเอกสารในปี พ.ศ. 2445 และ พ.ศ. 2447 ซึ่งห่างกัน 2 ปี เพราะกำหนดการแล้วเสร็จของงานก่อสร้างพระที่นั่งอัมพรสถานมีความล่าช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้ การสรุปรายละเอียดและเตรียมการส่งเครื่องเรือนสำหรับตกแต่งพระที่นั่งจึงมีการสรุปมากกว่าหนึ่งครั้งเพื่อให้เครื่องเรือนจากห้างเมเปิลมาส่งได้หลังจากการก่อสร้างพระที่นั่งอัมพรสถานแล้วเสร็จ

ประเด็นที่สอง เอกสารในขั้นตอนการออกแบบแนวคิด ในปี พ.ศ. 2451 ซึ่งห่างจากเอกสารแรกถึง 5 ปี เพราะเป็นแนวคิดในการส่งเครื่องเรือนเพิ่มเติมจากห้างเมเปิลภายหลังในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 ซึ่งสนับสนุนเนื้อความที่ว่า ในคราวเฉลิมพระที่นั่งอัมพรสถานนั้น เฟอร์นิเจอร์และของที่นำมาประดับตกแต่งต่าง ๆ มีทั้งที่สั่งซื้อมาใหม่ และยืมมาจากพระที่นั่งองค์อื่น ๆ ได้แก่ พระราชวังบางปะอิน พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท และพระที่นั่งราชอุทยานในพระบรมมหาราชวัง เป็นต้น การที่เสด็จประพาสต่างประเทศจึงมีโอกาสดำเนินการเลือกซื้อใหม่เพื่อนำส่วนที่ยืมมาไปติดตั้งคืนที่เดิม (Chulasai et al., 2014, p. 233)

ประเด็นสุดท้าย เอกสารเกี่ยวกับการประสานงานเชิงพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2449 พบการเตรียมการส่งเครื่องเรือนสำหรับห้องต่าง ๆ แยกออกจากงานตกแต่งเครื่องเรือนชุดใหญ่ของห้างเมเปิล แอนด์ โค ที่เริ่มมีการจัดวางในปีเดียวกันแล้วนั้น เมื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยละเอียดทำให้ทราบว่า เป็นเอกสารเกี่ยวกับการส่งชุดเครื่องเรือนตะวันตกจากห้างขายเครื่องเรือนอื่นจากประเทศฝรั่งเศสอีกชุดหนึ่ง ซึ่งนอกเหนือจากการส่งเครื่องเรือนชุดใหญ่จากห้างเมเปิล ซึ่งต่อยอดกับเนื้อความที่ระบุไว้ว่าเครื่องเรือนและของตกแต่งภายในพระที่นั่งอัมพรสถาน ทรงสั่งซื้อเครื่องเรือนตะวันตกจากห้างเมเปิล แอนด์ โค (Maple & Co.) (Chulasai et al., 2014)

จากการศึกษานี้ ทำให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบขั้นตอนการดำเนินงานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน จากเอกสารประวัติศาสตร์เมื่อร้อยกว่าปีมาแล้วนั้น มีความใกล้เคียงแผนการทำงานสถาปัตยกรรมภายในของ RIBA Plan of Work 2020 ในปัจจุบัน ทั้งในกรอบของขั้นตอนและเงื่อนไขทางด้านเวลา สะท้อนให้เห็นว่ากรอบ RIBA Plan of Work 2020 สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับข้อมูลประวัติศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลได้ สามารถเทียบเคียงกับกระบวนการในอดีตได้ การขาดขั้นการออกแบบทางเทคนิค (technical design) ซึ่งถึงความแตกต่างในแนวทางการทำงานระหว่างอดีตและปัจจุบัน นอกจากนี้ การใช้ RIBA Plan of Work 2020 ยังเอื้อต่อการจัดเรียงข้อมูลเอกสารให้เป็นระบบซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบตั้งต้นสำหรับการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับงานตกแต่งเครื่องเรือนในพระที่นั่งอัมพรสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเติมเต็มรายละเอียดที่ยังขาด และเสริมความสมบูรณ์ของภาพรวมทางประวัติศาสตร์

ในลำดับถัดไป ควรให้ความสำคัญกับการศึกษารายละเอียดของบริษัทเมเปิล แอนด์ โค ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจัดหาเครื่องเรือนหลักในการตกแต่งพระที่นั่งอัมพรสถาน เพื่อให้เข้าใจทั้งด้านรูปแบบ คุณภาพ และกระบวนการผลิตในช่วงเวลานั้น ซึ่งจะช่วยให้การตีความงานตกแต่งภายในมีความแม่นยำมากขึ้น

นอกจากนี้ วิธีการศึกษาที่ใช้ในงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะการจัดหมวดหมู่เอกสารประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบตามกรอบ RIBA Plan of Work 2020 ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่ต้องอาศัยข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์เป็นฐาน เช่น งานภูมิสถาปัตยกรรม งานสถาปัตยกรรมทั่วไป และงานสถาปัตยกรรมไทย เพื่อสร้างกระบวนการศึกษาเชิงเปรียบเทียบที่มีโครงสร้างชัดเจนและสามารถอ้างอิงได้ในระดับสากล

References

Barty-King, H. (1992). **Maples fine furnishers: A household name for 150 years.** Quiller Press.

- British and Irish Furniture Makers Online (BIFMO). (2022). **Maple & Co.; Cook & Maple; J. Maple (1841-1988)**. The Furniture History Society. <https://bifmo.history.ac.uk/entry/maple-co-cook-maple-j-maple-1841-1988>
- Chulasai, B., & Povatong, P. (2006). The study of historic documents on the architectural history of Dusit Palace (การศึกษาข้อมูลในเอกสารประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม : พระราชวังดุสิต). **Academic Journal of Architecture**, 1(1), 1–15. <https://www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/LnVcmsEXucSun93013.pdf>
- Chulasai, B., & Povatong, P. (2007). **The study of historic documents on the architectural history of Dusit Palace (Research report)** (การศึกษาข้อมูลในเอกสารประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม พระราชวังดุสิต) (รายงานการวิจัย). Faculty of Architecture, Chulalongkorn University. <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/56653>
- Chulasai, B., Povatong, P., & Chotipanich, R. (2014). **Dusit Palace (วังสวนดุสิต)**. Matichon Book.
- Krippendorff, K. (2004). **Content analysis: An introduction to its methodology** (2nd ed.). Sage.
- Nengnoi Suksri, M.R., Krittikakul, N., & Kaewmuang, D. (1982). **Palaces and royal residences in Bangkok (1782 A.D. - 1982 A.D.) (Research report) (พระราชวังและวังในกรุงเทพฯ (พ.ศ. 2325 - 2525))** (รายงานการวิจัย). Chulalongkorn University.
- Royal Institute of British Architects (RIBA). (2020). **RIBA Plan of Work 2020 Overview**. <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/resources-landing-page/riba-plan-of-work>
- Scott, J., & Marshall, G. (2015). **A supplementary dictionary of social research methods**. Oxford University Press.